

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА РОБОТА В ОПІКУНСЬКИХ
ЗАКЛАДАХ

Освітня програма Соціальна робота

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від “27” вересня 2023р.

м. Івано-Франківськ – 2023р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання курсу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціально-психологічна робота в опікунських закладах
Освітня програма	Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс/семестр	4/8
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Підготовка компетентного конкурентоспроможного фахівця в галузі соціальної роботи, здатних розв'язувати спеціалізовані задачі та прикладні проблеми соціально-психологічної сфери, застосування певних теорій та методів соціально-психологічної діяльності в опікунських закладах.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Соціально-психологічна робота в опікунських закладах» є:

- розглянути історію становлення опікунських закладів;
- вивчити досвід зарубіжних країн;
- ознайомити студентів з теоретичними та методичними основами соціальної діяльності в опікунських установах.

Компетентності:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства,

техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-5. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК-9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності СК-

2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.

СК-3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

СК-5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.

СК-8. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами в польових і лабораторних умовах.

СК-10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

СК-14. Здатність до застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

СК-16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

СК-17. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

СК-18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.

Програмні результати навчання

РН-2. Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань.

РН-7. Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань.

РН-9. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги.

РН-13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

РН-15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

PH-16. Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

PH-17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів. **PH-22.** Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Сирітство як соціальне явище	Знати характеристику основних понять: «сирітство», «діти-сироти», «діти, позбавлені батьківського піклування»; з'ясувати причини виникнення явища сирітства; охарактеризувати роль державних органів у забезпеченні соціальної підтримки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; визначити особливості соціального сирітства на сучасному етапі; розуміти сутність технології соціальної опіки і піклування.	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорити на семінарі, пройти тестування, відповіді на запитання.
2.	Опіка і піклування як предмет аналізу	Обґрунтувати загальну характеристику опіки та піклування; опрацювати поняття і значення опіки та піклування в сімейному праві; розглянути суть соціальної опіки і піклування; з'ясувати сутність технології соціальної опіки і піклування.	Опрацювати відповідні наукові джерела, дати відповіді на запитання; обговорити на семінарі.

3.	Прийомна сім'я – позитивне соціальне середовище розвитку дитини	Охарактеризувати прийомну сім'ю як форму сімейного влаштування дітей-сиріт; визначити вимоги до прийомних батьків; проаналізувати особливості влаштування дітей у прийомну сім'ю; розглянути як відбувається взаємодобір прийомної сім'ї і прийомної дитини; розглянути юридичне оформлення прийомної сім'ї; визначити матеріальне забезпечення прийомної сім'ї.	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорити на семінарі, пройти тестування, дати відповіді на запитання.
4.	Дитячі будинки сімейного типу в системі захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	Розкрити історію створення ДБСТ; визначити виховний потенціал дитячого будинку сімейного типу; сформулювати соціальні функції ДБСТ; розглянути відмінності ДБСТ від інших форм опіки та піклування; охарактеризувати підбір вихованців у ДБСТ; встановити права і обов'язки батьків-вихователів; означити особливості юридичного оформлення дитячого будинку сімейного типу; з'ясувати питання щодо матеріального забезпечення функціонування дитячого будинку сімейного типу; проаналізувати питання соціального супроводу ДБСТ.	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорити на семінарі, пройти тестування, дати відповіді на запитання.

5.	Усиновлення та патронат як форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	Проаналізувати усиновлення як сімейну форму влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; опрацювати вимоги до усиновлювачів; охарактеризувати порядок усиновлення; визначити поняття про патронат; сформулювати вимоги до патронатних вихователів; розглянути порядок створення патронатної сім'ї.	Опрацювати відповідні наукові джерела, дати відповіді на контрольні запитання; обговорити на семінарі.
6.	Наставництво як форма опіки дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування	Охарактеризувати індивідуальне наставництво як форму соціально-психологічної адаптації дітей-сиріт: історико-феноменологічний аналіз; вивчити досвід роботи громадських організацій України щодо наставництва дітей-сиріт; визначити особливості управління процесом наставництва як законодавчо закріпленою формою опіки дитини-сироти; вивчити потреби дитини-сироти у наставнику; дослідити профілю наставника та підопічного для створення пари «наставник-дитина-сирота»	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорити на семінарі, дати відповіді на запитання.
7.	Соціально-психологічна характеристика дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.	Розкрити зміст поняття «депривація»; охарактеризувати стан психологічної ізоляції; визначити чинники, що негативно впливають на формування особистості вихованця інтернатного закладу.	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорити на семінарі, дати відповіді на запитання.

8.	Соціальний супровід сімейних форм влаштування дітей-сиріт та дітей. Позбавлених батьківського піклування	Виокремити форми соціального супроводу; розкрити соціальне інспектування; визначити компоненти соціального супроводу; охарактеризувати принципи соціального супроводу; розглянути етапи соціального супроводу.	Опрацювати відповідні наукові джерела, дати відповіді на запитання, обговорити на семінарі.
9.	Корекційна робота з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування	Виокремити особливості ігрової терапії; охарактеризувати корекцію за допомогою арт-терапії; розглянути реабілітацію дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківської опіки за допомогою психодрами і драмтерапії; окреслити використання логотерапії і морітотерапії у корекційній діяльності; з'ясувати застосування біодрами і гельштат-терапії у соціально-педагогічній діяльності.	Опрацювати відповідні наукові джерела, обговорити на семінарі, дати відповіді на запитання.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарське заняття	25
Самостійна робота	5
Контрольна робота	20
Залік/Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Вид контролю – залік. Максимальна оцінка – 100 балів, з них – 50 балів – за практичні заняття (25 балів за поточне оцінювання, 20 балів – за контрольну роботу та 5 балів – самостійну роботу та 50 балів за написання письмової роботи .
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань і завдань
Семінарські заняття	Максимальна оцінка – 50 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше

Література:

1. Богданова І. Соціальна педагогіка: навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 343 с.
2. Буяшенко В. Соціальне піклування в структурі життєдіяльності суспільства [Текст]: монографія. К. : ВД «Асканія». 2010. 352 с.
3. Завгородня Т., Плугатор І. Теорія і практика опіки дітей і молоді в Україні (1945-1990 рр.) [Текст]: монографія. Ів.-Франківськ : НАІР, 2012. 208 с.
4. Заверико Н. Соціальна педагогіка. Навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Слово», 2011. 240 с.
5. Заморуєва В. Діти без сім'ї: підготовка до життя. Київ.: Шк. Світ, 2011. 128 с.
6. Капська А. Соціальна робота. Навчальний посібник. К. : Видавничий дім «Слово», 2011. 400 с.
7. Ковбас Б., Костів В. Родинна педагогіка в 3-х т. [Текст] : навч. посібник. Т.2 : Основи родинного виховання. Рек. МОН. Ів.-Франківськ, 2006. 288 с.
8. Лемко Г., Шеремета Ю. Неблагополучні сім'ї – фактор соціального ризику для розвитку дитини. Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи : тези доповідей II Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції (6 квітня 2017 року, м. Івано-Франківськ). Івано-Франківськ : НАІР, 2017. С. 171-175.
9. Лемко Г. Соціальний працівник як супервізор. International scientific and practical conference «Innovations and modern technology in the edukational sysnem: contribution of Poland and Ukraine» (May 5-6 2017). Sandomierz, Poland. С.150-154.
10. Опіка над дітьми в добу трансформації суспільного устрою [Текст]: монографія / Заг ред. Б.М.Ступарика. Ів.-Франківськ - Ужгород : Мистецька лінія, 2002. 152 с.
11. Поліщук О. Характерні особливості діяльності соціального педагога з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. № 6 (329). Ч. І. 2019. С.118-126.
12. Соціальна педагогіка: Модульна технологія навчального курсу /Д.І. Пенішкевич, Л.І. Тимчук. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. 496 с.
13. Соціальна підтримка сиріт: Інформаційно-методичний бюлетень «Довіра і надія» / Упоряд. І. Д. Зверева, І. Б. Іванова. К., 1996. № 2. 52 с.
14. Технології створення та функціонування прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу: Збірник методичних матеріалів / Авт. кол. Г.М. Бевз, А.Й. Капська, Н.М. Комарова та ін. К.: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2003. 188 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи м. Івано-Франківськ, вул. Бандери, 1 каб. 802 тел. (0342) 57-00-05 kspsr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Лемко Галина Іванівна
Контактна інформація викладача	+380982278480 halyna.lemko@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: ➤ Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» ➤ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ

	«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Виконання завдань пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 4-5. Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/

Невідповідна поведінка під час занять	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за
	порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» – ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Додаткові бали	Отримання додаткових балів можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем.
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/

Викладач

Лемко Г. І.